

МАТЕЙ

Василь Васильович
nitro1@ukr.net

УДК 339.564

ВИЗНАЧЕННЯ ТОВАРІВ З НАЙБІЛЬШИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ДЛЯ
ЕКСПОРТУ ІЗ УКРАЇНИ В АВСТРАЛІЮIDENTIFICATION OF GOODS WITH THE BIGGEST POTENTIAL FOR
EXPORT FROM UKRAINE TO AUSTRALIA

к.е.н.

Стаття присвячена аналізу поточного стану зовнішньоторговельних відносин України та Австралії, а також оцінці перспектив їх розвитку. В статті визначено товари, що мають найбільший потенціал при експорті з України в Австралію.

Статья посвящена анализу текущего состояния внешнеторговых отношений Украины и Австралии, а также оценке перспектив их развития. В статье определены товары, имеющие наибольший потенциал при экспорте из Украины в Австралию.

The present article is dedicated to the analysis of the current state of foreign trade relations between Ukraine and Australia, as well as assessment of the prospects for their development. The article identifies goods that have the biggest potential for export from Ukraine to Australia.

Ключові слова: зовнішня торгівля, експорт, RCA

Ключевые слова: внешняя торговля, экспорт, RCA

Keywords: foreign trade, export, RCA

ВСТУП

Проблема інтенсифікації економічного зростання є однією із найактуальніших для українського суспільства. Серед багатьох чинників, що стимулюють економічне зростання, одне з головних місць займає експорт, адже в бідній країні, що ізольована від міжнародних ринків, розмір та структура внутрішнього ринку, обмежують продуктивність економіки та економічне зростання. Глобальний ринок дозволяє обійти ці обмеження [4].

28 березня 2017 р. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України презентувало Експортну стратегію України. В рамках стратегії визначено перелік країн із якими Україна недоторгує. На двадцятому місці серед цих країн – Австралія [5]. Враховуючи цей факт, а також те, що Австралія є однією з найрозвинутіших країн світу (14-е місце в світі за обсягом ВВП [1], 12-е по розміру ВВП на душу населення [1], 23-є по обсягу імпорту [2]), завдання збільшення зовнішньоторговельного обороту з цією країною (насамперед експорту) є актуальним і потребує ретельного вивчення.

Одне із головних питань, на яке потрібно відповісти при розгляді проблеми зростання експорту в ту чи іншу країну, в нашому випадку в Австралію, – які товари будуть найбільш конкурентоспроможними на місцевому ринку. Саме на це питання спробуємо знайти відповідь в рамках даної статті.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні тих українських товарів, які мають найбільший експортний потенціал на ринку Австралії.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційною та методологічною базою статті є наукові праці, матеріали періодичних видань та Інтернет-ресурси з питань аналізу зовнішньої торгівлі та оцінки перспективних товарів для експорту.

При здійсненні дослідження використано методи статистичного аналізу, порівняння та ранжування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Перед тим як визначити товари, які українська економіка може запропонувати австралійським споживачам, розглянемо поточний стан зовнішньої торгівлі Австралії та динаміку зовнішньоторговельних відносин з Україною.

При розгляді показників імпорту Австралії чітко видно, що в останні п'ять років спостерігається стійка тенденція до його скорочення (імпорт скоротився майже на 25 %). Проте Австралія залишається великим імпортером – імпорт в минулому році склав 189,3 млрд. дол. США. (для порівняння, весь український експорт склав менше 37 млрд. дол. США.). Показники експорту майже співпали з показниками імпорту – 189,6 млрд. дол. США. Максимальний обсяг товарів Австралія імпортувала в 2012 р. – 251,1 млрд. дол. США, а експортувала в 2011 р. – 269,4 млрд. дол. США (рис. 1).

Головними джерелами імпорту для Австралії в 2016 р. були Китай, США, Японія, Таїланд та Німеччина, що забезпечили більше половини всього імпорту, зокрема Китай – 23,3 %. Ключові імпортні позиції – машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання; засоби наземного транспорту, окрім залізничного або трамвайного рухомого складу; мінеральні палива, нафта та продукти її переробки.

На ці групи товарів припало майже половина австралійського імпорту в минулому році. Імпорт аграрної та харчової продукції склав тільки 7,3 % загального показника.

Аналізуючи стан зовнішньоторговельних відносин України та Австралії варто зазначити, що Австралія далеко не головний напрямок для українського експорту. В 2016 р. експорт в цю країну склав тільки 12,8 млн. дол. США (0,04 % загального обсягу експорту), що на 2,1 млн. дол. США більше, ніж в попередньому році. Максимальний рівень експорту був досягнутий в 2008 р. – 56,3 млн. дол. США

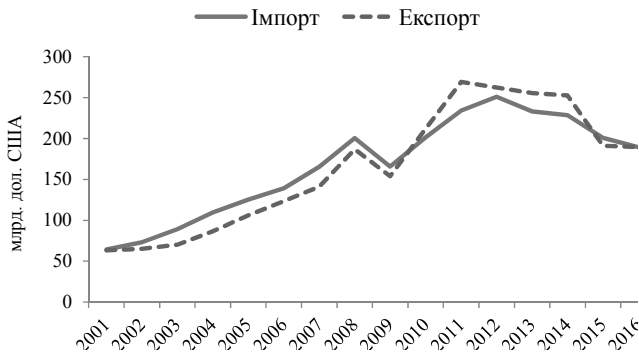

Рис. 1. Динаміка зовнішньої торгівлі Австралії, 2001-2016 рр. [2]

(рис. 2). При цьому, імпорт з Австралії в минулому році склав 109, 3 млн. дол. США, що в 8,5 рази більше за показники експорту. Максимальний обсяг імпорту зафіксований також у 2008 р. – 411,2 млн. дол. США (рис. 2).

Головними статтями українського експорту до Австралії є амонійна селітра, надувні човни, вентилятори, сира соняшникова олія, літаки та інші літальні апарати вагою менше 2000 кг (2015 р.). На ці товари припало 82 % загального обсягу експорту (рис. 3). Із Австралії головним чином завозиться коксівне вугілля та марганцеві руди і концентрати.

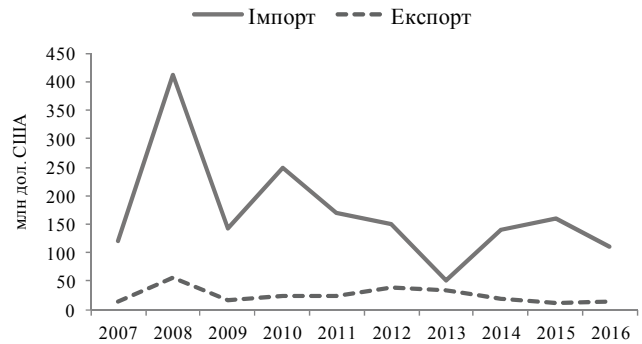

Рис. 2. Динаміка зовнішньоторговельних відносин України та Австралії, 2007-2016 рр. [2]

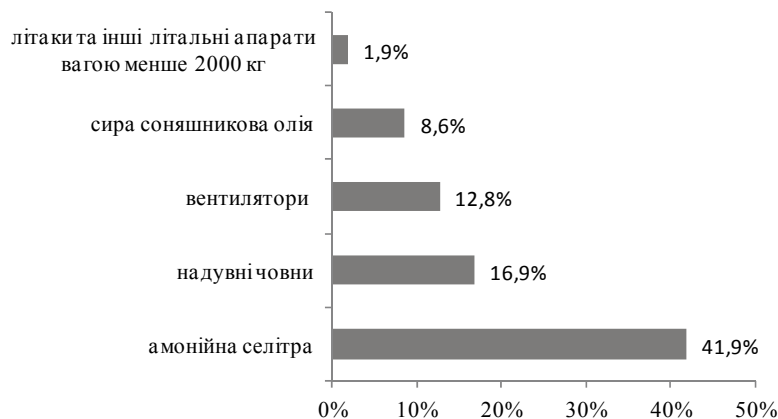

Рис. 3. Топ-5 товарів українського експорту в Австралію, 2015 р. [2]

Отже, як видно із вищевказаного, Україна експортує в Австралію значно менше, ніж імпортує, обсяги експорту дуже незначні. Крім того, експорт сильно концентрований – на 5 товарів-лідерів припадає 82 % загального обсягу. За рахунок чого можна змінити таку ситуацію? Спробуємо визначити товари з України, яка допоможуть покращити наші позиції на австралійському ринку.

Для визначення товарів, що мають найбільші перспективи на австралійському ринку, будуть братися до уваги наступні критерії, які, на нашу думку, в першу чергу є індикаторами експортного потенціалу:

1. Обсяг експорту товару з України в 2016 р.. Більші показники експорту вказують на вищий рівень конкурентоспроможності товару на світових ринках.

2. Обсяг імпорту товару в Австралію в 2016 р.. Більші показники імпорту вказують на вищий рівень

попиту на місцевому ринку.

3. Сукупний річний темп зростання (CAGR) імпорту товару в Австралію в 2012-2016 рр. Високі темпи зростання вказують на високий потенціал. Показник CAGR розраховується за формулою:

$$CAGR = \left(\frac{\text{Показник кінцевого року}}{\text{Показник початкового року}} \right)^{\frac{1}{n}} - 1, \quad (1)$$

де n – кількість років в періоді.

4. Індекс виявлених порівняльних переваг (RCA) товару в 2016 р.. До уваги буде братися різниця між RCA товару для України та для Австралії. Чим більша різниця, тим вищий потенціал товару на ринку Австралії. Індекс RCA розраховується за формулою:

$$RCA = \frac{X_{it}}{X_{it}^*} / \frac{X_{it}}{X_{it}^*} \quad (2)$$

де X_{ij} – обсяг експорту товару j країни i , X_{wj} – обсяг світового експорту товару j , X_{it} – загальний обсяг експорту країни i , X_{wt} – загальний обсяг світового експорту [6].

Подальші розрахунки здійснювалися з врахуванням таких передумов:

1. Під товаром розуміється товарна підпозиція УКТЗЕД (перші шість цифр коду).

2. До уваги не бралися товари обсяг українського експорту або австралійського імпорту яких менший за 500 тис. дол. США.

Визначивши критерії оцінки експортного потенціалу товару, було здійснено ранжування товарів за кожним із обраних критеріїв. Після чого був складений фінальний рейтинг, який відобразив ранжування товарів з врахуванням їх рангу по всім 4-ом критеріям. Перші 25 товарів, що мають найбільший

потенціал на австралійському ринку, відповідно до здійснених обрахунків, наведено у табл. 1.

Основою українського експорту є агрохарчова продукція, тому не дивно, що вона представлена у списку перспективних товарів аж дев'ятьма позиціями – заморожені ягоди, натуральний мед, сигарети та цигарки, рафінована соняшникова олія, продукти з какао, вафлі та вафельні облатки, а також макаронні вироби. Також багато у списку машинобудівної продукції – відразу 7 товарних позицій (від двигунів до вентиляторів). Крім цього, хороший потенціал на ринку Австралії мають скляні пляшки та банки, мідний дріт, дерев'яні панелі для підлоги, фанера клеєна, папір та картон покритий або просочений шаром пластмаси, керамічна плитка, будівельні вироби із пластмас, кокс та напівкокс, а також гетероциклічні сполуки лише з гетероатомом кисню.

Таблиця 1

Топ-25 українських товарів з найбільшим експортним потенціалом на ринку Австралії

Місце	Код УКТЗЕД	Назва	Експорт України, тис. дол. США, 2016 р.	Імпорт Австралії, тис. дол. США, 2016 р.	Різниця між RCA України та Австралії, 2016 р.	CAGR імпорту Австралії, 2012-2016 рр.
1	2	3	4	5	6	7
1	240220	Сигарети, цигарки з вмістом тютюну	510 993	594 159	10,20	27,7%
2	871000	Трактори, що керуються водієм, який їде поряд	90 134	101 148	12,84	16,4%
3	701090	Бутлі, пляшки, банки скляні і т.п. для транспортування або упакування товарів	86 362	173 914	4,06	15,1%
4	740811	Дріт мідний з найбільшим розміром поперечного перерізу понад 6 мм.	22 094	213 410	0,88	123,9%
5	441872	Зібрані панелі для підлоги:інші, багатощарові	49 362	52 601	8,26	34,1%
6	081190	Морожена вишня, черешня, чорниця, лохина та ін. ягоди роду Vaccinium, тропічні плоди та горіхи з цукром або без	59 295	95 664	11,02	13,2%
7	040900	Мед натуральний	108 084	43 636	19,65	18,0%
8	481159	Папір та картон з покриттям, просочений або покритий шаром пластмаси	30 723	79 815	2,27	20,5%
9	441232	Фанера клеєна, яка складається винятково з листів деревини, кожний лист завтовшки не більше як 6 мм, що має хоча б один шар з деревини листяних порід	77 337	48 624	5,16	19,8%
10	841122	Двигуни турбогвинтові потужністю понад 1100 кВт	168 566	46 575	29,15	10,3%
11	690890	Плитка для мостіння, облицювальна для підлоги, печей, камінів чи стін керамічна глазурована: інша	65 244	276 144	2,21	6,5%
12	151219	Олія соняшникова або сафлорова та їх фракції рафінована	200 130	28 392	26,58	11,9%
13	190230	Інші вироби з макаронного тіста	30 204	84 704	4,73	7,0%
14	081120	Морожена малина, ожина, плоди шовковиці та гібрид ожини з малиною (логанова ягода), чорна смородина, порічки та агрус з цукром або без	17 267	38 315	7,38	14,1%

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
15	180632	Шоколад у вигляді блоків, плиток чи батонів без начинки	19 707	94 458	1,45	10,7%
16	270400	Кокс і напівкокс із кам'яного вугілля, лігніту, бурого вугілля або торфу, агломеровані або неагломеровані; вугілля ретортне	33 834	18 208	3,21	40,8%
17	841950	Теплообмінники	11 145	509 739	0,32	14,2%
18	180310	Какао паста незнежирена	27 039	39 138	3,88	9,9%
19	190532	Вафлі та вафельні облатки	17 831	39 776	1,88	14,5%
20	293299	Сполуки гетероциклічні лише з гетероатомом (атомами) кисню: інші	9 172	58 166	1,28	17,2%
21	392590	Вироби будівельні з пластмас: фітінги та кріпильні елементи призначені для постійного встановлення в/або на дверях, вікнах, східцях, стінах або інших частинах будинків; магістральні, каналні та кабельні лотки, жолоби для електричних мереж; інші	13 647	68 833	1,01	12,4%
22	841451	Вентилятори настільні, підлогові, настінні, віконні, стельові або дахові з електричним двигуном потужністю не більше як 125 Вт	20 115	101 781	2,17	5,6%
23	841869	Інше обладнання холодильне та морозильне; теплові насоси	8 344	471 190	0,24	16,9%
24	841940	Апарати дистиляційні або ректифікаційні	3 021	55 372	1,10	76,3%
25	841199	Двигуни турбореактивні, турбогвинтові та інші газові турбіни: частини: інші	24 787	267 952	0,37	8,7%

ВИСНОВКИ

Зовнішня торгівля України з Австралією характеризується значним переважанням імпорту над експортом. Експорт незначний і сильно концентрований. Україна може певним чином збільшити обсяги поставок на австралійський ринок за рахунок агрохарчової продукції, продукції машинобудування, виробів з дерева (фанера клеєна, панелі для підлоги) та ін. Але це лише попередня оцінка, в якій не враховано такі важливі фактори як логістика, потенційні торгові бар'єри, вподобання місцевих споживачів тощо.

Список використаних джерел

1. World Development Indicators [Electronic resource] / WorldBank. – Access mode: <http://databank.worldbank.org>.
2. United Nations Comtrade Database - International Trade Statistics [Electronic resource]. – Access mode: <https://comtrade.un.org/>.
3. Державна фіскальна служба. Митна

статистика. року [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/>

4. Богдан Данилишин. Главные задачи для Украины в 2017 году [Електронний ресурс] / Новая газета. – Режим доступу: <http://nv.ua/opinion/danylyshyn/glavnye-zadachi-dlja-ukrainy-v-2017-godu-450345.html>

5. Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021 [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку та торгівлі України. Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e6ab10fa-0ad9-4fe4-b8be-32f570693b64&title=EksportnaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021>.

6. Bela Balassa. Revealed Comparative Advantage in Japan and the United States / B. Balassa, M. Noland // Journal of International Economic Integration. – Vol. 4, No. 2 (Autumn 1989). – P. 8-22.